

MINSKAD FATTIGDOM

20. Arbetsgrupp för tolkfrågor

Organisation bakom motionen: Skånes Dövas Distriktsförbund

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Minskad fattigdom

Motivering:

SDR uttrycker följande angående minskad fattigdom:

"En annan form av fattigdom är ett upplevt socialt utanförskap eller isolering som kan bero på exempelvis språkliga barriärer. Det kan också vara ingen eller undermålig tillgång till färdtjänst samt långa geografiska avstånd till andra teckenspråkiga och teckenspråksmiljöer."

SDR ska arbeta för att minimera dövas utsatthet för olika former av fattigdom genom att verka för ett moderniserat, jämlikt och enhetligt tolksystem i Sverige.

Motivering

För den som inte hör är tillgång till teckenspråk och tolk en helt avgörande fråga. Det handlar om livskvalitet och det handlar om att alla har rätt att delta i samhället på lika villkor. Det är helt enkelt en fråga om demokrati och mänskliga rättigheter.

Idag är det inte någon självklarhet att döva, dövblinda och hörselskadade har möjlighet att tillvarata sina demokratiska rättigheter. Politiskt ointresse och ekonomiska prioriteringar gör att situationen inte bara är dålig utan också blir allt sämre. Okunskapen hos våra beslutsfattare är troligen en stor del av varför frågan är svår att driva.

Trots utredningar och handlingsplan för tolktjänsten så ser vi inga resultat. Det finns förslag på att satsa 41 miljoner för att samordna tolktjänsten, men regeringen har inte sagt något om hur samordningen ska gå till eller hur pengarna ska användas.

Vi i SDDF får vid arrangerade tolkforum information om hur våra medlemmar möter utanförskap på grund av svårigheter att få tolk, nekad tolk, dålig teknik vid videomöten eller till och med dålig kvalitet på tolkningen. Detta är fullständigt oacceptabelt och vi tycker att det är tid att agera.

Yrkande:

Skånes Dövas Distriktsförbund föreslår att kongressen beslutar:

- att SDR tillsätter en arbetsgrupp med representanter från de fem olika distriktsförbunden. Arbetsgruppen får till uppgift att i samverkan med andra aktörer, till exempel FSDB, HRF, DHB, DIK, på ett enkelt och begripligt sätt sätta samman krav i punktform. Alltså kortfattade krav som inför valet kan lanseras till politiker på riks-, regional- och lokal nivå. Arbetsgruppen ska också ta fram situationer som gör att kraven blir enklare att förstå. Situationer som visar på konsekvenser av utanförskapet. SDDF är medvetna om att SDR jobbar hårt med tolkfrågorna och vi ser detta som ett komplement och en förstärkning till det arbetet.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Förbundsstyrelsen är enig med motionären om att tillgång till teckenspråk och tolk är en jämlikhets- och demokratifråga men också väsentligt för dövas livskvalitet. Förbundet arbetar med tolktjänstfrågan tillsammans med organisationerna Förbundet Dövblinda (FSDB), Hörselskadades Riksförbund (HRF) och Riksförbundet DHB samt ungdomsorganisationerna Dövblind Ungdom (DBU), Unga Hörselskadade (UH) och Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF). SDR har också haft kontakt med och deltagit i möten med fackförbundet DIK och yrkesföreningen Sveriges Teckenspråkstolkars Förening (STTF).

FSDB, HRF och SDR har varit på ett flertal möten med personer från regering, departementen och riksdagen, både politiker och tjänstepersoner, för att följa upp och trycka på om åtgärder inom tolktjänstområden utifrån utredningens förslag.

Några scener ur föreställningen "Audism genom livet" har också skapat reaktioner, gett många en ögonöppnare och en bättre förståelse för dövas upplevelser av exkludering, brist på tolk, betalningsansvar som ingen vill ta på sig eller samordna, samt att tolkanvändare ofta är sin egen samordnare. Regeringen har beslutat om extra statsbidrag på 41 miljoner som ska fördelas till regionernas tolkverksamheters samordning för tolkbeställningar utanför regionens ansvar. Regeringen beslutade även att utdela fem miljoner till Myndigheten för delaktighet, MFD, för att utveckla en nationell funktion i tolktjänstfrågor. Detta är en väg mot målet för ett enhetligt tolksystem i Sverige. FSDB, HRF och SDR har haft bra samverkan och kommer att fortsätta samarbetet.

Förbundsstyrelsen anser att en arbetsgrupp av den slag som motionären föreslår är liktydig med samverkan som redan finns och föreslår därför att kongressen avslår motionen.

21. Förbättring av teckenspråkstolkningstjänster

Organisation bakom motionen: Stockholms Dövas Förening

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Minskad fattigdom

Motivering:

Tillgång till teckenspråkstolkning är avgörande för att döva ska kunna ta del av sina medborgerliga rättigheter. Regionerna är skyldiga att erbjuda teckenspråkstolkning för döva och hörselskadade. Trots detta finns det stora variationer i tillgången och kvaliteten på tolkningstjänster över landet. Det är stora regionala skillnader där regionerna skapar

egna tolkningar och regler. Detta leder till att tillgången till tolkningstjänster, information, bokningssystem och liknande varierar beroende på var man bor. Förbättringar av tillgång till arbetslivstolkning är också nödvändiga för att säkerställa att döva arbetstagares möjligheter att delta i arbetslivet och för att förenkla processen för arbetsgivare.

Lokala och regionala föreningar har oftast bristande resurser och verktyg för att bevaka och arbeta med tolkfrågor på regional nivå. För att säkerställa att alla döva och hörselskadade får tillgång till högkvalitativa tolkningstjänster behöver SDR ta en ledande roll i detta arbete.

Genom att samordna insatserna på nationell och regional nivå samt tillhandahålla utbildning och resurser till lokala föreningar kan vi skapa bättre förutsättningar för att påverka och förbättra tolkningstjänsterna. En gemensam ingång för tolkningstjänster skulle också underlätta för döva och hörselskadade att få tillgång till de tjänster de behöver.

Yrkande:

Stockholms Dövas Förening föreslår att kongressen beslutar:

- att SDR ska leda arbetet kring tolkfrågor tillsammans med alla föreningar som arbetar med tolkfrågan så att alla tillsammans trycker på mot samma mål.
- att SDR arbetar för att motverka regionala skillnader inom tolkningstjänster.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Det finns ett pågående arbete där målet är en nationell tolktjänst. Tolktjänsten präglas fortfarande av stora brister och det råder oklarhet kring många frågor som ansvarsfördelning, huvudmannaskap och finansiering. Tolktjänsten är inte likvärdig i landet och det finns regionala skillnader.

Ett arbete tillsammans med distriktsorganisationer har påbörjats, bland annat genom ett tolkforum som genomfördes den 30 november 2024. I vårt arbete kan vi utveckla tips, råd, information och verktyg i samarbete med distriktsorganisationerna och föreningarna.

Det finns ett behov av att få fram statistik som visar på de regionala skillnaderna. Det finns tankar och diskussioner inom förbundet om att samla underlag från regionerna om tolkverksamhet för att påvisa skillnaderna. Detta för att få fram likvärdig och nationell samordning i tolktjänsten.

Förbundsstyrelsen föreslår att kongressen anser motionen vara besvarad.

22. Tolkutbildning

Organisation bakom motionen: Västerbotten Dövas Teckenspråk Länsförening

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Starkare rätt till teckenspråk

Motivering:

4 500 avbokade tolkar/år, det är otroligt oroväckande hur det ser ut i framtiden och det är många tolkar som är i medelåldern eller på väg att bli pensionärer.

Vi får in för få yngre tolkar idag på grund av för få antal utbildningsplatser och att det är dålig kvalitet på tolk, lön, arbetsmiljö och något måste förändras innan det går för långt med att vi förlorar fler tolkar.

Sen måste det bli krav på de som jobbar som teckenkommunikatörer att ha tolkutbildning och det är ett exempel. Idag anställer man en kommunikator som kan teckenspråk i förskolan/skolan och vem som helst kan göra det, men problemet är de små barnens ålder; de suger åt sig som svampar, så risken är att de får fel lärande från kommunikatören, vilket kan få konsekvenser för att de barnen får svårigheter i vuxenlivet på grund av att de fått felaktig undervisning från början. Det är enormt viktigt att få rätt undervisning från start.

Det behövs fler som kan teckenspråk inom vård, äldreomsorg, skolor med flera också.

Vi behöver fler utbildningsställen, en i norr och en i Skåne.

Till exempel syns TAKK väldigt mycket överallt, det ska egentligen vara tvärtom; teckenspråk ska synas mer!

Yrkande:

Västerbotten Dövas Teckenspråk Länsförening föreslår att kongressen beslutar:

- att SDR ska fortsätta jobba med tolkfrågan och att tolkarna ska få det bättre samt locka fler som vill lära sig teckenspråk. Eller mer reklam på tv eller dylikt.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Förbundsstyrelsen instämmer med motionären om att det behövs fler utbildningsställen, däribland för blivande tolkar, speciellt i norr och i söder. Vi delar också oron om att TAKK verkar ta allt större plats, när teckenspråket, som är ett erkänt språk, bör stärkas och synas mer. Problematik med tolkbrist och det stora behovet av fler teckenspråkstolkar kan vi konstatera och bekräfta.

Förbundet arbetar idag redan löpande med tolktjänstfrågan, bland annat med målet att ha nationell tolktjänst, och har haft flera möten med politiker om frågan. Tyvärr har tolktjänstutredningen fördröjts ett flertal gånger av politikerna, men förbundet fortsätter påverkansarbetet. Tolkfrågan tas även upp i föreställningen "Audism genom livet". Ett tolkforum har också genomförts den 30 november 2024, där tolkfrågan diskuterats med distriktsorganisationerna.

För att locka fler till att lära teckenspråk är det svårt för förbundet att genomföra till exempel teckenspråkskurser, eftersom det kräver ekonomiska och personella resurser att genomföra det. Förbundsstyrelsen uppmuntrar i stället distriktsorganisationer och lokala föreningar att exempelvis arrangera teckenspråkiga träffar och bjuda in utomstående som vill lära sig teckenspråk eller samarbeta med lokala ABF för att genomföra teckenspråkskurser.

Tolkarnas arbetssituation ligger tyvärr utanför förbundets område och är en facklig fråga.

Tolkarna har sina egna organisationer, genom yrkesföreningen Sveriges Teckenspråkstolkars Förening (STTF) och fackförbundet DIK, där de kan lyfta sina medlemmars arbetssituationer och arbetsmiljöfrågor.

Förbundsstyrelsen anser också att förbundets kärnverksamhet är intressepolitiskt arbete för dövas rättigheter och att rätten till teckenspråket ska stärkas. Det är därför inte ekonomiskt försvarbart att lägga de resurser som krävs för att göra reklam för tolkyrket. Vi vill lägga våra resurser och krafter för döva i Sverige.

Förbundsstyrelsen föreslår därmed att kongressen avslår motionen.

23. Satsa mer på att uppmuntra forskning om tolkning på distans

Organisation bakom motionen: Västra Götalands Dövas Länsförbund

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Starkare rätt till teckenspråk & God hälsa och välbefinnande

Motivering:

Sedan pandemin har tolkverksamheten i Västra Götaland arbetat med att öka digitaliseringen, vilket innefattar en ökad användning av distanstolkning. VGDL har alltid betonat att tolkanvändare själva ska bestämma när distanstolkning är lämplig. I praktiken händer det dock att tolkanvändare blir tvingade att använda distanstolkning, trots att det inte passar deras behov. Dessutom hamnar tolkanvändare ofta ofrivilligt i rollen som tekniskt ansvariga när problem uppstår. Sociala aspekter, som till exempel gemensamma fikapauser, blir svårare att hantera när tolken är på distans medan de andra är fysiskt närvarande. Även i offentliga miljöer, som väntrum, kan det skapa minoritetsstress när tolken inte finns på plats och tolkanvändaren inte blir uppropad på ett smidigt sätt.

Det finns potential i distanstolkning, men det är viktigt att det inte ersätter fysisk tolkning i de fall där det inte fungerar lika bra. Forskning behövs för att förstå de praktiska effekterna av distanstolkning och hur kvaliteten på tolkningen påverkas i olika situationer. Den befintliga forskningen, som exempelvis Camilla Warnickes doktorsavhandling om bildtelefoni.net, är begränsad till specifika situationer och tekniker. Det saknas en bredare vetenskaplig utredning om distanstolkning som jämför dess kvalitet med fysisk tolkning och undersöker dess praktiska tillämpning i tolkverksamheter där användaren är på plats men tolken arbetar på distans.

Yrkande:

Västra Götalands Dövas Länsförbund föreslår att kongressen beslutar:

- att SDR ska verka för att forskning om distanstolkning prioriteras och uppmuntras, med fokus på dess praktiska tillämpning och effekter.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Förbundsstyrelsen delar motionärens uppfattning att forskning om distanstolkning är viktigt, särskilt med tanke på dess ökade användning efter pandemin. Vi ser att distanstolkning kan bidra till att förbättra tillgången till tolkning och möta efterfrågan, men det är också angeläget att undersöka dess påverkan på kvalitet och praktisk tillämpning.

Samtidigt vill vi betona att forskningens inriktning i Sverige huvudsakligen bestäms av lärosäten och forskare, vilket gör det svårt för förbundet att direkt påverka prioriteringar inom

forskningen. Dessutom finns det många andra viktiga områden kopplade till döva och teckenspråk som också behöver forskning, vilket gör det svårt för förbundet att prioritera enskilda ämnen.

Förbundsstyrelsen ser därför inte det som rimligt att förbundet ska verka för att prioritera forskning inom just distanstolkning. Däremot kommer vi fortsatt att använda vårt kontaktnätverk för att framföra vilka forskningsområden som saknas och behöver utvecklas.

Förbundsstyrelsen föreslår att kongressen avslår motionen.

24. Återinförande av möjligheten till spontana möten via Bildtelefoni.net

Organisation bakom motionen: Stockholms Dövas Förening

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Minskad fattigdom

Motivering:

Från och med den 2 april 2021 har Bildtelefoni.net, enligt Post- och telestyrelsen (PTS), upphört med att erbjuda distanstolkning för planerade möten. Detta innebär att distanstolkning som kräver tolkförberedelser inte längre ingår i tjänsten. För många döva och hörselskadade innebär detta en betydande begränsning i möjligheten att delta i spontana möten, även om dessa möten kan ha vissa inslag av planering, såsom en dagordning eller utsedd mötesledare.

Den nuvarande begränsningen skapar hinder för vår målgrupp att delta fullt ut i samhällslivet och i arbetslivet, där spontana möten ofta är en del av vardagen. För att säkerställa att döva och hörselskadade har samma möjligheter som hörande att delta i möten och samtal, är det nödvändigt att återinföra möjligheten till distanstolkning även för mindre spontana möten. Det innebär att SDR ska verka för att PTS och andra relevanta myndigheter informeras om behovet av denna förändring för att säkerställa att döva och hörselskadade kan delta fullt ut i både samhällslivet och arbetslivet.

Yrkande:

Stockholms Dövas Förening föreslår att kongressen beslutar:

- att SDR arbetar för att möjligheten till distanstolkning för spontana möten genom Bildtelefoni.net återinförs, även om dessa möten har vissa inslag av planering.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Förbundsstyrelsen är enig i frågan att borttagandet av tjänsten distanstolkning för spontana möten genom Bildtelefoni.net har skapat hinder för döva att delta fullt ut i samhället och försämrat möjligheten till spontana möten eller att delta i spontansamtal. Bildtelefoni.net har tillsammans med Post- och telestyrelsen (PTS) genom regelbundna samråd där förbundet, genom representation, har lyft frågan. Därtill har även frågan om projektet för funktionen att bli uppringd via sitt eget nummer lyfts. SDR arbetar aktivt med frågan med både Bildtelefoni.net och PTS. Ett möte om digital tillgänglighet genomfördes av PTS i augusti 2024 och där har förbundet även lyft vikten av att distanstolkningen finns. Goda exempel lyftes av oss, däribland från USA där bildtelefoni även fungerar som distanstolkning för spontana samtal.

Dessutom är distanstolkning även en förutsättning för döva att kunna kommunicera i akuta situationer där tolkanvändare inte kan få tag på tolkcentralens akut- eller beredskapstolk. Det beror ofta på att tolkcentralerna inte tillgängliggör kontaktuppgifter för akuttolkning eller möjliggör tolkbokningar med kort varsel utanför ordinarie öppettider. Det kan vara till exempel tolk till läkarronder, samtal med sjuksköterska på sjukhuset, akuta veterinärbesök eller oplanerat samtal med Polisen.

Bildtelefoni.net har även begränsningen att inte tolka samtal mellan svenskt teckenspråk och engelska, vilket även är problematiskt om tolkanvändaren till exempel behöver ringa samtal på engelska. SDR har även inför förra upphandlingen drivit för att engelska inkluderas i tjänsten, men de tog beslutet om att engelska inte skulle inkluderas. Därför kommer förbundet fortsätta att aktivt bevaka och försöka påverka kommande upphandling för tjänsten Bildtelefoni.net 2026 för att förändra och få bort de begränsningar som finns. Det är diskriminerande att erbjuda en funktion för att öka tillgänglighet, sedan ta bort den och begränsa tillgängligheten utan att hitta en fungerande lösning.

Förbundsstyrelsen föreslår att kongressen anser motionen besvarad.

25. Förbättrad information om bildtelefoni.net till myndigheter och banker

Organisation bakom motionen: Stockholms Dövas Förening

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Minskad fattigdom

Motivering:

Det är av stor vikt att Bildtelefoni.net tillsammans med Post- och telestyrelsen (PTS) informerar olika myndigheter och banker om sin verksamhet. Detta för att säkerställa att vi kan använda bildtelefoni.net när vi kontaktar dessa instanser. Idag upplever vi ofta problem när myndigheter och banker nekar att ta emot samtal eller hantera ärenden via Bildtelefoni.net. För att förbättra situationen och säkerställa att vår målgrupp får den service de har rätt till, behöver informationen om Bildtelefoni.net spridas regelbundet.

Yrkande:

Stockholms Dövas Förening föreslår att kongressen beslutar:

- att SDR arbetar för att Bildtelefoni.net och PTS informerar berörda myndigheter och banker mer regelbundet och förebyggande för att säkerställa att de är medvetna om förmedlingstjänsten och dess betydelse för vår målgrupp.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Förbundsstyrelsen delar motionärens uppfattning om att myndigheter, banker och det allmänna behöver mer och regelbunden information om hur bildtelefoni.net (och texttelefoni.net) fungerar så att döva användare inte nekas att hantera ärenden.

Förbundet har tidigare deltagit i samråd med olika myndigheter såsom Skatteverket, Försäkringskassan, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen där förbundet krävt förändringar så att tredjepartssamtal via bildtelefoni.net tillåts.

Behovet av en ökad kunskap hos myndigheter och banker om hur bildtelefoni.net fungerar har lyfts på samrådsmöten med bildtelefoni.net. Post- och telestyrelsen (PTS) informerade under hösten 2022 att de skulle göra en informationskampanj eftersom de också såg att

behovet fanns. I februari 2023 skickade PTS ut ett mejl med en bifogad fil där informationstext om tjänsten inkluderades. Ingenting om kampanjen framgick på webbplatsen eller i andra kanaler än endast i det enkla mejlet. Förbundet har därför framfört kritik till PTS eftersom ett mejl med bifogat textdokument till myndigheter och banker inte är att betraktas som en "kampanj". Förbundet kommer att fortsätta verka för att det blir bättre information om tjänsten.

Förbundet har även varit stöttande i en DO-anmälan då en tolkanvändare blivit nekad att hantera sina bankärenden via bildtelefoni.net. Banken medgav diskriminering och fick betala diskrimineringsersättning till den drabbade. Förhoppningsvis blir detta ett vägledande praxis i framtiden och förbättrar hur banker och myndigheter hanterar telefonsamtal med tolkanvändare.

Förbundsstyrelsen föreslår att kongressen anser motionen besvarad.

26. Tillgänglig information vid kris eller krig

Organisation bakom motionen: Stockholms Dövas Förening

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Minskad fattigdom

Motivering:

Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har förändrats avsevärt sedan 2014, bland annat på grund av det pågående kriget i Ukraina. Sveriges säkerhetsläge har diskuterats intensivt, och det har betonats att befolkningen måste vara medveten och förberedd för kris- och krigsberedskap.

För oss döva och hörselskadade är det avgörande att få tillgång till tillgänglig och tydlig information vid en kris. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) rekommenderar att skaffa vevradio för att följa nyheter, men detta är bara en av flera åtgärder. Vi behöver alternativa sätt att få nyhetsuppdateringar, särskilt eftersom internet och mobiltelefoner kan vara otillgängliga under en kris.

Yrkande:

Stockholms Dövas Förening föreslår att kongressen beslutar:

- att SDR ska verka för att döva och hörselskadade får tillgång till tillgänglig och anpassad krisinformation genom alternativa kommunikationskanaler.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Förbundet har redan ett pågående arbete i frågan om tillgänglig krisinformation och beredskap för döva personer. Frågan har varit särskilt aktuell i sändningstillståndet för public service 2026 till 2033 där vi genom [ett remissvar](#) lyft våra synpunkter på regeringens förslag. Deras förslag fokuserade till stor del på krisberedskap inom Sveriges Television, Utbildningsradion och Sveriges Radio, men tog inte upp tillgänglighet – något vi har riktat stark kritik mot. Vi har även uppmärksammat att den viktiga krisinformationen som följs av ett Viktigt meddelande till allmänheten, VMA, inte är tillgängligt på teckenspråk. Här har vi efterlyst ett utökat samarbete mellan SOS Alarm, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap MSB (från och med 1 januari 2026 Myndigheten för civilt försvar) och public service.

I november 2024 distribuerades den uppdaterade versionen av [Om krisen eller kriget kommer](#) till alla hushåll och [en översättning till svenskt teckenspråk](#). Förbundet fick även information att informationen skulle kompletteras med anpassade råd till olika grupper såsom döva, synskadade, rörelsehindrade med flera. I detta arbete har förbundet varit rådgivande och gett förslag på förbättringsområden. Denna information planeras att offentliggöras på MSB:s webbplats, det är dock oklart när detta sker.

Frågan är särskilt angelägen med tanke på den osäkra omvärld vi befinner oss i, den höjda beredskapen och Sveriges medlemskap i Nato. Med medlemskapet kommer också förpliktelser gentemot andra medlemsländer.

Trots att ett arbete redan är pågående inom förbundet anser förbundsstyrelsen att motionen lyfter en sådan viktig och prioriterad fråga. Förbundsstyrelsen föreslår därför att kongressen bifaller motionen.

27. Proaktivt arbete för att säkerställa dövas tillgång till teknikutveckling, inklusive AI

Organisation bakom motionen: Stockholms Dövas Förening

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Minskad fattigdom

Motivering:

Den tekniska utvecklingen, inklusive AI, går idag mycket snabbt framåt, och det är viktigt att tekniken också är användarvänlig för döva.

Sverige har historiskt sett varit en föregångare när det gäller teknik för döva, exempelvis genom utvecklingen av bildtelefoni. Sverige erbjuder dessutom bra utbildning för döva, vilket innebär att det finns kompetenta döva med teknisk expertis. Detta ger Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) möjligheten att vara mer aktiv, snarare än att endast bevaka den tekniska utvecklingen.

Därför vill Stockholm Dövas Förening att SDR ska vara proaktiv i sitt arbete och följa upp teknikutveckling som kan gynna döva, och säkerställa att dessa lösningar är tillgängliga och användarvänliga.

Yrkande:

Stockholms Dövas Förening föreslår att kongressen beslutar:

- att SDR ska följa upp och påverka nya regler och lagar kring AI, så att dessa tar hänsyn till dövas behov och rättigheter.
- att SDR ska arbeta proaktivt för att följa upp ny teknologi och säkerställa att dessa lösningar blir användarvänliga och tillgängliga för döva.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Förbundsstyrelsen är enig med motionären om vikten av ett proaktivt arbete för att säkra att döva inte lämnas utanför i den tekniska utvecklingen och att AI-utvecklingen inte fortsätter utan att döva är involverade. Därför har förbundet redan under hösten 2024 påbörjat arbetet med en projektansökan för ett AI-projekt. I projektet planeras att ett flertal andra lämpliga samarbetspartners blir involverade. Förbundet planerar att skicka in projektansökan under våren 2025.

Förbundets verksamhetsplan för 2025 har fokus på AI och satsningar för en ökad förståelse för AI inom förbundet. Tillsammans med våra distriktsorganisationer och lokalföreningar ska vi gemensamt arbeta för att få kunskaper om den digitala utvecklingen, bland annat genom ett föreningsforum om AI under hösten 2025.

Förbundsstyrelsen föreslår att kongressen bifaller motionen.

28. Syn kring döva inom arbetsliv

Organisation bakom motionen: Västerbotten Dövas Teckenspråk Länsförening

Organisationens förslag på område till handlingsprogram:

Minskad fattigdom

Motivering:

Många har svårt att få jobb trots att om man har rätt utbildning, förut kunde man få jobb nästan vart som helst.

Nu får man nästan ingen chans att prova på olika platser, trots att många har utbildat sig. Till exempel får inte undersköterskor jobba i äldreboende eller LSS-boende eller andra platser.

Även om man har tolkutbildning får man inte börja jobba, till exempel som samordnare på tolkcentralen, speciellt hos regioner.

Har man utbildat sig till något annat får man inte jobb där eftersom de fokuserar bara på hörsel överallt.

Det har blivit mycket sämre för oss att många får jobb inom Samhall trots högre utbildning eller så.

Vi upplever att det är väldigt brist på kunskap överallt, trots att det finns lagar och delaktighet, men det hjälper inte oss.

Yrkande:

Västerbotten Dövas Teckenspråk Länsförening föreslår att kongressen beslutar:

- att det ska jobbas mer för att samhället ska förändra sina attityder mot oss döva på arbetsmarknaden. På vilket sätt ska detta göras är vet vi inte riktigt, men det kan vara i arbetet för att stärka teckenspråkets ställning samt att följa upp projektet *Omvända världen*.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Förbundet har under en lång tid arbetat för att göra arbetsmarknaden mer tillgänglig för döva. Detta har inkluderat påverkansarbete gentemot beslutsfattare för att öka resurserna till teckenspråkstolkar på arbetsplatser. Sådana insatser gör det möjligt för döva att vidareutbilda sig och utveckla sina karriärer. Sedan 2017 har 15 miljoner kronor årligen avsatts till detta ändamål och hösten 2024 beslutade regeringen att höja beloppet till 30 miljoner kronor. Förbundsstyrelsen anser att det är viktiga framsteg, men arbetet fortsätter för att säkerställa ytterligare resurser.

Motionen är särskilt aktuell i dagens läge, då arbetsmarknaden har påverkats av pandemin, energikrisen och global oro. Arbetslösheten visar inga tydliga tecken på att minska och i tuffa tider blir sårbarheten större för döva. Förbundet ser oroande signaler på att fler riskerar att bli

arbetslösa eller får svårare att hitta arbete. Redan idag möter våra medlemmar utmaningar i arbetslivet, inte minst på grund av fördomar och negativa attityder gentemot döva. Förbundsstyrelsen anser att det är avgörande att rikta insatser mot arbetsmarknaden för att främja en attitydförändring. En undersökning av analys- och undersökningsföretaget Novus från 2017 visade att arbetsgivare har lågt intresse av att anställa medarbetare som använder teckenspråkstolkar. Liknande resultat har noterats i Danmark. Därför är det viktigt att bedriva påverkansarbete gentemot arbetsgivare.

Med motionens intention som utgångspunkt kan förbundet arbeta för att samla underlag och avgöra vilka åtgärder som behövs. Detta kan exempelvis inkludera samarbete med arbetsgivarorganisationer eller myndigheter som kan sprida kunskap och samla in statistik. Motionen ligger helt i linje med förbundets mål om att minska fattigdomen bland våra medlemmar. Ett sådant arbete gör omedelbar skillnad för individens ekonomiska trygghet och livskvalitet. Förbundet prioriterar ett riktat påverkansarbete för att öka kunskapen om döva och främja attitydförändringar hos arbetsgivare.

Förbundsstyrelsen föreslår att kongressen bifaller motionen.